

Οἱ Ἀθηναῖοι θορυβηθέντες εἰς τὸν αἰφνίδιον ἐρχομὸν τῆ ἐχθρῆ, ἀντιπαρετάχθησαν καὶ αὐτοὶ σπευδαίως καὶ ἀτίκτως ὑπὸ τὸ τεῖχος. Ὁ δὲ Γύλιππος πλησιάσας, ἔβαλε τὰ ὄπλα κατὰ γῆς, καὶ διὰ κήρυκος ἐμήνυσεν, ὅτι ἔδιδεν εἰς τὰς Ἀθηναίους πέντε ἡμερῶν διαρίαν νὰ φύγωσιν ἀπὸ τῆν Σικελίαν. Ὁ Νικίας ἔτε κατεδέχθη τὴν ἀποκριθῆ· καὶ μερικοὶ στρατιῶται γελάσαντες ἠρώτησαν τὸν κήρυκα, ἂν ἡ παρυσία ἐνὸς Γρίβωνος καὶ βακληρίας Λακωνικῆς ἐδύνετο νὰ φέρῃ μεταβολὴν ἵνα εἰς τὴν παρῶσαν τῆς πόλεως καλῶσασιν. Ὁ δὲν καὶ τὰ δύο μέρη ἠτοιμάζοντο πρὸς μάχην.

Ὁ Γύλιππος ἤρχισε νὰ προσβάλλῃ τὸ φρέριον Λάβδαλον, καὶ κυριεύσας αὐτὸ, ἐφόνευσεν ὅλας τὰς ἐνευρισκομένους. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐν τέτοις, ἐπεμελῶντο νὰ κάμωσιν ὀχυρώματα πρὸς ἀντίστασιν, ἐν ᾧ οἱ Συρακέσιοι ἠγωνίζοντο νὰ φθείρωσι τὰ τεῖχη καὶ περιτειχίσματα, ὅσα ὠκοδόμηταν ἐκεῖνοι περὶ τὴν πόλιν, ἕως ἔτελευταίον ἀντιπαρετάχθησαν αἱ δυνάμεις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς μάχην μεταξὺ τῶν τειχῶν, τὰ ὅποια ὠκοδόμησαν οἱ Συρακέσιοι πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆ ἐχθρῆ. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ διὰ τὴν σενοχωρίαν ἔμενε τὸ ἵππικὸν τῆ Γυλίππε ἀχρηστον, ἐνίκησεν ὁ Νικίας· καὶ ὁ Γύλιππος θέλων νὰ παραθάρρυνῃ τὰς στρατιώτας, ἔδιδεν αὐτοῖς τὸ δίκαιον καὶ κατηγορεῖ τὸν ἑαυτόν τε διὰ τὴν κακὴν ἐκβασιν, κηρύττων παρρησίᾳ, ὅτι ἡ φθορά των συνέβη ἐξ αἰτίας αὐτῆ καὶ ἔχι αὐτῶν, ἐπειδὴ τὰς ἔφερεν εἰς τόπον σενώτατον· ὑπέχετο ὁμως νὰ τοῖς δώσῃ εὐθὺς εὐκαιρίαν εἰς ἀνάκτησιν τῆς τιμῆς αὐτῆ τε καὶ ἐκείνων, καὶ ἔτω τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔφερεν αὐτὰς πάλιν κατὰ τῆ ἐχθρῆ παρακινῶν καὶ

νεθετῶν νὰ πολεμήσωσιν ἀξίως τῆς ἀρχαίας αὐτῶν δόξης. Ὁ Νικίας βλέπων, ὅτι ὅσον καὶ ἂν ἐζήτει ν' ἀποφύγη τὴν μάχην, ἔπρεπε νὰ ἐμποδίσῃ καὶ τὰς ἐχθρὰς ἀπὸ τῆ νὰ ἐξαπλώσωσι τὴν τείχισιν πέραν τῆ περιτειχίσματος τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὸ ὁποῖον ἤδη ἐπλησίαζον (ὅπειδ' ἄλλως ἤθελε τοῖς δώσῃ βεβαίαν νίκην), ἀντεστράτευσεν ἀφόβως κατὰ τῶν Συρακουσίων. Ὁ Γύλιππος παραταξάμενος τὸ στρατεύματι ἔξω τῆ τόπε, ὅπε ἐπαυον καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τὰ τείχη, διὰ νὰ ἔχη περισσότερο τὸν τόπον, ὤρμησε μὲ τὸ ἵππικὸν εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆ ἐχθρῆ, καὶ τρέψας αὐτὸ εἰς φυγὴν, ἐνίκησεν εὐθύς καὶ τὸ δεξιόν. Ἐντεῦθεν φαίνεται, πόσον δύναται ἡ ἐμπειρία τῆ στρατηγῆ· διότι ὁ Γύλιππος μὲ τὰς αὐτὰς ἀνθρώπους καὶ ἵππους, μὲ τὰ αὐτὰ ὄπλα καὶ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, μόνον μεταβάλλων τὴν τάξιν τῆς μάχης, ἐνίκησε τὰς Ἀθηναίους, καὶ τὰς ἐδίωξεν ἕως εἰς τὸ στρατόπεδον. Τὴν ἐρχομένην νύκτα προήγαγον οἱ νικηταὶ οἰκοδομῆντες τὸ τείχος τῶν πέραν τῆ περιτειχίσματος τῶν Ἀθηναίων, ὥστε ἔτσι ὑπερήθησαν ἀπὸ πάσης ἐλπίδος τῆ νὰ περιτειχίσωσι τὴν πόλιν.

Ὁ Νικίας, ὅστις ἀφ' ἧ καὶ ἦλθεν ὁ Γύλιππος, πολεμόμενος μόνον ἀντεπολέμει, βλέπων τὸν μὲν ἐχθρὸν ἐνδυναμήμενον πάντοτε, αὐτὸν δὲ ἀδυνατῆντα, κατέβη πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, διὰ νὰ φυλάττῃ ἐν ἀνάγκῃ τὴν θάλασσαν ἐλευθέραν καὶ νὰ λαμβάνῃ τροφὰς· καὶ κυριεύσας τὸ Πλημμύριον πλησίον τῆ μεγάλης λιμένος, ἔκτισε τρία τείχη, ὅπε ἐκλείσθη ὡς ἐν φρερῶ. Ὁ δὲ Γύλιππος ἐσπέδαζεν ἐν τῷ μεταξύ νὰ ὑποτάξῃ πάλιν τὰς ἀποσάσας πόλεις, καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθασε καὶ ὁ πρισδοκώμενος ἐκ τῆς Κορίνθου σάλος. Τότε ὁ Νικίας ἔγραψε μελαγχολικωτάτην ἐπιστολὴν πρὸς τὰς Ἀθη-

ναίεσ δηλοποιῶν, "ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἔγιναν τόσον ἀνώτεροι
 „παρ' αὐτὸν, ὥς δὲν ἠμπόρει νὰ καταδυναστεύσῃ τὰ
 „ὀχυρώματά των· ὅτι ἀντὶ νὰ πολιορκῆ, ἐπολιορκεί-
 „το· ὅτι αἱ μὲν πόλεις ἐγκατέλιπον αὐτὸν, οἱ δὲ
 „δῆλοι καὶ μισθωτοὶ ἤντομόλυν πρὸς τὸν ἐχθρὸν· ὅτι οἱ ἠ-
 „μισοὶ τῶν στρατιωτῶν κατεγίνοντο μόνον εἰς τὸ νὰ εἰσ-
 „φέρωσι τροφὰς εἰς τὰς φυλάττοντας τὰ τεῖχη, καὶ
 „πολλοὶ αὐτῶν ἀπώλλυντο ἀπὸ τὸ ἰππικὸν τῆ ἐχθρῆ·
 „ἵτι ὁ σόλος εὐρίσκετο, ὡς καὶ τὸ σράτευμα, εἰς ἀ-
 „σφάλειαν κατάσασιν, καὶ ἂν δὲν σείλωσι ταχέως ἀνδρῶ-
 „πυς, πλοῖα καὶ χρήματα ἰσοδύναμα μὲ τὰ πρῶτα,
 „δὲν ἠμπόρει νὰ ἐπιχειρήσῃ τι· καὶ τέως, ὅσον δι' αὐ-
 „τὸν, ἐπειδὴ ἔπαχε δριμυτάτης νεφριτικῆς πόνυς, διὰ
 „τὸς ὁποῖος δὲν ἠμπόρει νὰ ταλαιπωρῆται εἰς τὸ ἐξῆς,
 „παρεκάλει νὰ σείλωσιν ἐξάπαντος διάδοχον.

Αὕτη ἡ ἐπιστολὴ ἔκαμε τοιαύτην ἐντύπωσιν εἰς
 τὰς Ἀθηναίους, ὥς εὐθὺς ὠνόμασαν μὲν τὸν Μέναν-
 δρον καὶ Εὐθύδημον ὡς συμβουτῆς τῆ Νικίᾳ, χωρὶς
 ὅμως νὰ δώσωσι τέτω τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψῃ, διώ-
 ρισαν δὲ τὸν Εὐρυμέδοντα καὶ Δημοσθένη νὰ προφθά-
 σωσι μὲ νέαν βοήθειαν, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐμίσειυσεν
 ἀμέσως μὲ δέκα τριήρεις, ὁ δὲ δεύτερος κατὰ τὴν ἄ-
 νοξιὴν μὲ μεγαλητέραν δύναμιν. Οἱ δὲ Γύλιππος πε- π. χ.
 ριελθὼν ἐν τέτοις τὴν Σικελίαν, ἐπέσρεψεν ἔχων ὅσους 423.
 ἐδυνήθη στρατιώτας νὰ συνάξῃ εἰς τὴν νῆσον, καὶ κατέ-
 πεισε τὰς Συρακεσίους νὰ ἐτοιμάσωσι σόλον ὅσον τὸ
 δυνατὸν πολυάριθμον, καὶ νὰ δοκιμάσωσι ναυμαχίαν
 πεποισῶς, ὅτι ἤθελον κάμει ἔργα ἀξία τῆ κινδύνου.
 Αὕτη ἡ συμβουλή ἐσηρίζετο καθ' ὑπερβολὴν ἀπὸ τὸν
 Ἑρμοκράτην, ὁ ὁποῖος παρεκίνηι τὰς Συρακεσίους νὰ μὴ
 ἀφίσωσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν τὴν θαλασσοκρατίαν, λέγων,

ὅτι ἐδὲ ἐκεῖνος εἶχεν αὐτὴν πάτριον, ἐδὲ κατὰ πάντα χρόνον, ἀλλ' ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ ἤναγκάσθη νὰ γένη ναυτικὸς, μ' ὅλον ὅτι ἦσαν δύο κίρια ἐμπόδια, ἢ φυσικὴ ἀπορροφὴ ἢ ἢ τοποθεσία τῆς πόλεως, ἢ ὅποια ἦτο πολὺ μακρὰν τῆς θαλάσσης· ὅτι αὐτὸς ἔγινε τρομερὸς εἰς ἄλλα ἔθνη ἔχι τόσον διὰ τὴν ἀληθῆ δύναμίν τε, ὅσον διὰ τὸ θράσος ἢ τὴν τόλμην· ἢ ὅτι ἔχοντες οἱ Συρακέσιοι νὰ πολεμήσεν μὲ ἐχθρὸν τόσον τολμηρὸν, καλῶς ἐποίεν νὰ τὸν μιμηθῆν ἢ νὰ γένωσι ἢ αὐτοὶ ἔξ ἴσθ εὐτολμοι.

Οἱ Συρακέσιοι ἐπήνεσαν ταύτην τὴν συμβεβηκυῖαν ἢ ἠτοίμασαν μέγαν στόλον, ἢ ἐν ᾧ ὁ Γύλιππος ἐξώρμησε μετὰ τῆ στρατῆ νυκτὸς διὰ νὰ προσβάλη τὰ ἐν τῷ Πλημμυρίῳ ὀχυρώματα, τριάκοντα ἢ πέντε τριήρεις τῶν Συρακεσίων εὐρισκόμεναι εἰς τὸν μέγαν λιμένα, καὶ τεσσαρακονταπέντε εἰς τὸν μικρὸν, ὅπε ἦτο ἢ ὁ ναύσταθμος (ἀρσανᾶς), διωρίσθησαν νὰ πλεύσωσι πρὸς τὸ Πλημμύριον, διὰ νὰ φοβῶσι τὰς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι θέλει πολεμῆνται διὰ θαλάσσης ἅμα ἢ ξηρᾶς. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκέσαντες ταῦτα, ἢ ἐμβάντες ἢ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, ἔπλευσαν μὲ εἰκοσιπέντε κατὰ τῶν 35 τῶν Συρακεσίων, τὰ ὅποια ἔπλεον ἐκ τῆ μεγάλης λιμένος, ἢ μὲ ἄλλα τριακονταπέντε κατὰ τῶν 45, τὰ ὅποια ἐξήρχοντο τῆ μικρῆς λιμένος, ἢ τότε παρευθὺς ἠκολέθητε πρὸ τῆ σώματος τῆ μεγάλης λιμένος κρατερὰ ναυμαχία μεταξὺ τῶν δύο μερῶν, ᾧν τὸ μὲν ἠγωνίζετο νὰ ἐκβιάσῃ τὸν εἰσπλεον, τὸ δὲ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ. Ὁ δὲ Γύλιππος ἰδὼν, ἔτι οἱ φύλακες τῶν ἐν τῷ Πλημμυρίῳ ὀχυρωμάτων κατέβησαν σωρηδὸν εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἐπὶ θεωρίᾳ τῆς μάχης, ὥρμησεν αἰφνιδίως τὸ πρῶν ἐπὶ τὰ τείχη, ἢ κυριεύσας τὸ μέγιστον

πρῶτον, ἐφόβισε τόσον τὲς φύλακας τῶν λοιπῶν δύο, ὥστε παρήτησαν αὐτὰ εὐθύς. Μετὰ ταύτην τὴν νίκην ἔπαθον οἱ Συρακέσιοι μεγάλην φθοράν· ἐπειδὴ ὅσα πλοῖα ἐναυμάχεν πρὸ τῆς σώματος τῆς λιμένος, ἀφ' ἧς ἐβίασαν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ἐσυγκρέθησαν σφοδρῶς ἀναμεταξύ των, ἐν ᾧ εἰσέβαινον εἰς τὸν λιμένα ἀτάκτως, δι' ὃ ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι εὐκόλως, καὶ ἔτρεψαν ἕ μόνον αὐτὰ εἰς φυγὴν, ἀλλὰ κατεδίωξαν καὶ ἐκεῖνα, ὑφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο, εἰς τὸν μέγαν λιμένα, ὅπερ ἕνδεκα μὲν Συρακέσια πλοῖα ἐβυθίσθησαν, πολλοὶ δὲ ἐν αὐτοῖς ἀνθρώπων ἐφονεύθησαν, καὶ τρία ἐπιάθησαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀπολέσαντες καὶ αὐτοὶ τρία πλοῖα, καὶ σύραντες εἰς τὸν αἰγιαλὸν τὰ τρία τῆς ἐχθρῆς, ἔστησαν τρόπαιον ἐν τῇ νησιδίῳ, τῷ κειμένῳ πρὸ τῆς Πλημμυρίε, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὸ κέντρον τῆς στρατοπέδου.

Οἱ Συρακέσιοι ἐθεώρουν ἀναγκαιότατον καὶ τολμήσωσι καὶ δευτέραν μάχην κατὰ θάλασσαν καὶ ξηρὰν· πρὶν ἔλθῃ ἐκ τῶν Ἀθηναίων ὁ προσδοκώμενος σόλος μετὰ τῆς λοιπῆς βοήθειας· καὶ διδαχθέντες ἤδη, ἐξ ὧν ἔπαθον εἰς τὴν προηγεμένην μάχην, νέες τρόπες ναυμαχίας, κατεσκευάσαν τὰς πρῶτας τῶν πλοίων μικροτέρας, καὶ ἐν ταύτῳ ἰχυροτέρας καὶ σερευτέρας παρὰ τὰς προτέρας. Πρὸς τῆτο, ἐκάρφωσαν κύκλω τῶν πρῶτῶν μεγάλας δοκὲς (γρεντιαῖς), τὰς ὁποίας ἐσερέωσαν μὲ σιρίγματα, τὰ ὁποῖα ἐξείχον ἀφ' ἐκείνης μέρης τῆς πλοῖς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἐξ πύχους τὸ μῆκος. Οἱ Συρακέσιοι ἐνόμιζον ἕ μόνον διὰ τῆτος καὶ νικήσωσι τὰς τριήρεις τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν λεπτότητα τῶν πρῶτῶν των οὐκ ἤθελον τολμήσῃ καὶ προσβάλλωσι τὸν ἐχθρὸν κατὰ πρόσωπον ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς

πλαγίε, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆτο, ὅτι εἰς τὴν ναυμαχίαν γένηται εἰς τὸν μέγαν λιμένα, οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἠμποροῦν διὰ τὴν σενοχωρίαν μήτε νὰ ἐξαπλωθῶν, μήτε νὰ διαπλεύσωσι μεταξὺ δύο πλοίων, εἰς τὸ ὅποιον συνίστατο ὅλη ἡ τέχνη των, μήτε νὰ περιπλεύσωσιν, ἀφ' οὗ ἀποκρεθῶσι, διὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν πάλιν εἰς τὴν συμπλοκήν. Ἐκ τῆ ἐναντίας δὲ, οἱ Συρακῆσιοι ὄντες κύριοι ὅλης τῆς εὐρυχωρίας τῆ λιμένος, ἠμποροῦν νὰ πράττωσιν ὅλα τὰ ῥηθέντα καὶ ν' ἀντιβοηθῶνται. Ἐπὶ τούτοις ἐσῆριζον οἱ Συρακῆσιοι τὰς ἐλπίδας τῆς νίκης. Ὅθεν ὁ Γύλιππος ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς πόλεως ὀλίγον πρότερον τὸν στρατὸν, ἐκινήθη πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἀθηναίων, τὸ ὅποιον ἀντίκρουεν εἰς τὴν πόλιν, ἐν ᾧ τὰ μὲν στρατεύματα ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπίου ἐπορεύοντο πρὸς τὸ λοιπὸν τεῖχος, αἱ δὲ τριήρεις ἔπλεον ἔξω.

Ὁ Νικίας δὲν ὠρέγετο νὰ διακινδυνεύσῃ καὶ δευτέραν ναυμαχίαν λέγων, ὅτι ἐπρόσμενε πᾶσαν ὥραν νέον εἶλον καὶ μεγάλην βοήθειαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆ Δημοκλέους, καὶ ὅτι ἤθελεν εἶδαι μεγάλη μωρία τὸ νὰ πολεμήσῃ χωρὶς τινος κατεπειγέσης ἀνάγκης με ὀλίγης καὶ ἀποκεκμηκότας στρατιώτας. Ἀλλ' ὁ Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος, οἱ ψηφισθέντες συστρατηγοὶ τῆ Νικίου ἕως τῆ ἐρχομῆ τῆ Δημοκλέους, φθονῶντες αὐτὲς τοὺς δύο στρατηγοὺς, καὶ φιλοτιμέμενοι νὰ φθάσωσιν τὴν μὲν δόξαν τῆ ἐνὸς νὰ κλέψωσιν, τὴν δὲ τῆ ἐτέρου, εἰ δυνατὸν, ν' ἀμαυρώσωσιν, ἐπροφασίζοντο λέγοντες, ὅτι εἰς ἀποφύγωσιν τὴν προβαλλομένην παρὰ τῶν Συρακῆσιων μάχην, ἡ τιμὴ τῶν Ἀθηναίων θέλει ἀπολεσθῆ καὶ ἐξαλειφθῆ παντάπασιν, καὶ διῆχυρίζοντο με τούτην ζέσιν καὶ προθυμίαν, ὡσε κατέπεισαν τελευταῖον καὶ τὸν

Νικίαν. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἶχον ἑβδομηκονταπέντε ναῦς, οἱ δὲ Συρακέσιοι ὀγδοήκοντα.

Τὴν πρώτην ἡμέραν ἠσύχαζον οἱ δύο στόλοι ἀντικρου ἀλλήλων εἰς τὸν μέγαν λιμένα, καὶ μόνον ὀλίγη ἀκροβολισμὸς ἔκαμον, ἔπειτα δὲ ἀνεχώρησαν, ἐν ᾧ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐκατέρωθεν ἔπραττε τ' αὐτό. Τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν οἱ μὲν Συρακέσιοι δὲν ἐκινήθησαν παντελῶς, ὁ δὲ Νικίας ὠφελέμενος ἐκ ταύτης τῆς τῆ ἐχθρῆ ἀπραξίας, διέταξε τὰ φορηγὰ πλοῖα κατ' εὐθείαν γραμμὴν ὀλίγον τι μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων, διὰ τὰ καταφύγωσιν αἱ νῆες, ἂν νικηθῶσιν, ὀπίσω αὐτῶν ἀσφαλῶς. Τὴν ἀκόλευτον ἡμέραν ἐξῆλθον μὲν εἰς μάχην οἱ Συρακέσιοι πρωϊαίτερον τῆς συνειρισμένης ὥρας, ἀλλὰ πάλιν ἐπέρασαν τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας εἰς ἀκροβολισμὸς ἀναχωρῶντες κατὰ τὴν συνήθειαν. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤλπιζον τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Συρακεσίων καὶ ἐνόμιζον, ὅτι διὰ τὸν φόβον ἀνεχώρουν· ἀλλ' ἐκεῖνοι φαγόντες βιαίως καὶ ἐμβάντες πάλιν εἰς τὰ πλοῖα, ἐξαίφνης ἔπλεον αὐτοῖς ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι βιασθέντες τὰ ἐπιστρέψωσι σπευδαίως εἰς τὰς ναῦς, εἰσέβησαν μὲ μεγάλην ἀταξίαν χωρὶς τὰ προφθάσωσι τὰ βληθῶσιν εἰς παράταξιν, καὶ μάλιστα οἱ περισσότεροι ἄσιτοι. Ἡ νίκη δὲν ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀμφιρρέπης· ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ μικρὰν καὶ ἀνωφελῆ ἀντίστασιν κατέφυγον ὀπίθεν τῶν φορηγῶν πλοίων, καταδιωκόμενοι ἕως ὧδε καὶ μὴ περαιτέρω διὰ τὰς βαρυτάτας δελφίνοφόρους κεραίας τέτων τῶν πλοίων, αἱ ὅποια πίπτουσαι ἐπὶ τὰς τριήρεις τῆ ἐχθρῆ, τὰς κατεβύδιζον ἐν τῷ ἅμα. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπώλεσαν ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἑπτὰ ναῖς καὶ

πολλὰς στρατιώτας, ἄλλες μὲν φονευθέντας, ἄλλες δὲ αἰχμαλωτισθέντας.

Αὕτη ἡ φθορὰ κατελύπησε τὸν Νικίαν, ὅσις ἀνεπόλει ἤδη κατὰ νῦν τὰς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἀρχιστρατηγίας τε δυσυχίας, καὶ μάλιστα τὴν παρεῖσαν, τὴν μεγίστην, διὰ τὴν συγκατάνευσίν τε εἰς τὴν συμβαλὴν τῶν συστρατηγῶν. Ἐν ᾧ δὲ ἦτο καταβεβυθισμένος εἰς αὐτὰς τὰς φλιβερὰς διαλογισμὰς, ἀνεφάνη καὶ ὁ σόλος τῷ Δημοφένει προσπλέων μὲ μεγάλην πομπὴν καὶ παρόυσίαν ἱκανὴν νὰ προξενήσῃ τρόμον εἰς τὸν ἔχθρον. Οἱ παρὼν σόλος ἔφθασε μίαν ἡμέραν μετὰ τὴν μάχην, καὶ συνέλατο ἀπὸ 273 τριήρεις, ἐν αἷς ἦσαν 5000 ὀπλίται καὶ περίπε 3000 ἀκοντισαί, σφενδονῆται καὶ τοξόται. Ὅλαι δὲ αἱ νῆες ἦσαν πλεστίως ἐσολισμέναί καὶ κεκοσμημέναί μὲ εὐμορφα παράσημα εἰς τὰς πῦρας, καὶ εἶχον καλὰς κωπηλάτας καὶ ἐμπείρους στρατηγούς, καὶ ἐκωπηλάτην ἐν ἤχῳ σαλπίγγων καὶ κυμβάλων, ἐπειδὴ ὁ Δημοφένης ἐπίτιδες ἠθέλησεν ἔτῳ, διὰ νὰ ἐμποιήσῃ μὲ ταύτην τὴν μεγαλοπρέπειαν τρόμον εἰς τὸν ἔχθρον.

Αὕτη ἡ λαμπρὰ τῷ σόλῳ θεία ἐθορύβησε τῷ ὄντι καθ' ὑπερβολὴν τὰς Συρακασίους, οἱ ὅποιοι δὲν ἔβλεπον μῆτε τέλος, μῆτε ἀνακκφισμόν καὶ ὕφεσιν τῶν κακῶν, καὶ πάντα, ὅσα ἄχρι τῆδε ἔκαμον ἢ ἔπαθον, ἀνωφελῆ, ἀναγκαζόμενοι πάλιν νὰ καταβάλωσι κόπας καὶ ἔξοδα, καὶ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα τῆ νὰ καταπονέσωσι ποτὲ τὰς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι, καίτοι ἔχοντες ἔχθρικὸν σράτευμα ἐν μέσῳ τῆς Ἀττικῆς, ἐτόλμησαν νὰ σείλωσι καὶ δεύτερον σράτευμα εἰς τὴν Σικελίαν ἰσοδύναμον μὲ τὸ πρῶτον, καὶ τῶν ὁποίων ἡ δύναμις καὶ ἀν-

δρῖα, ἀντὶ νὰ ταπεινωθῶσι μετὰ τόσας φθορὰς, νῦ-
ξανον ὡς ἐφαίνετο κατ' ἐκείνην περισσότερον.

Ὁ Δημοφένης ἐξετάσας ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν
τῶν πραγμάτων, ἔκρινε νὰ μὴ χρονοτριβῆ ματαίως,
ὡς ὁ Νικίας, ὁ ὁποῖος κατὰ πρῶτον μὲν ἐφάνη φοβε-
ρὸς ἀπανταχῆ, ἔπειτα δὲ κατεφρονεῖτο, διότι δὲν ὤρ-
μησε κατ' εὐθείαν εἰς τὰς Συρακῆσας, ἀλλ' ἐπ' ἔρασε
τὸν χειμῶνα εἰς τὴν Κατάνην, δι' ὃ καὶ ἐδυνήθη μετὰ
ταῦτα ὁ Γύλιππος νὰ ἐμβιβάσῃ στρατεύμα εἰς τὴν Σι-
κελίαν. Ὁ Δημοφένης ἤλπιζε διὰ τὸν τρόμον, τὸν
ὁποῖον εἶχον ἔτι περὶ τῆ ἐρχομῆς τοῖ ἐχθροὶ, νὰ κυ-
ριεύσῃ κατὰ πρώτην προσβολὴν τὴν πόλιν, καὶ ἔτω
νὰ καταπαύσῃ εὐθὺς τὸν πόλεμον· εἶδεμὴ, νὰ λύ-
σῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ μὴ καταπονῆ καὶ σμικρύνῃ
τὸ στρατεύμα μὲ τόσας ἀνωφελεῖς μάχας, μήτε νὰ κα-
τατριβῇ τὰς Ἀθήνας μὲ ματαίως δαπάνας.

Ὁ Νικίας ἐκπλαγεὶς καὶ θαυμάσας τὴν ὀξείαν καὶ
τολμηρὰν ἀπόφασιν τῆ Δημοφένους, παρεκάλει θερ-
μῶς νὰ μὴ βιάζεται, ἀλλὰ νὰ συλλογιώτῃ κατ' εὐκαι-
ρίαν μὲ προσοχὴν τὰ πράγματα, διὰ νὰ μὴ μετανοή-
σῃ ἔπειτα, καὶ παρέσησεν, ὅτι διὰ τῆς ἀναβολῆς τῆ
καιρῆ ἠμπόρει νὰ παραφθαρή ὁ ἐχθρὸς, ὁ ὁποῖος δὲν
εἶχε μήτε χρήματα, μήτε τροφὰς, καὶ τὸν ὁποῖον οἱ
σύμμαχοι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ παραιτήσεν· ὅτι αὐτὸς ἐν
ὀλίγῳ βιαζόμενος ἀπὸ τὴν πείναν θέλει παραδοθῆ,
καθὼς ἀπεφάσισε καὶ πρότερον· ὅτι ἦσαν τινὲς ἄν-
δρες ἐν τῇ πόλει, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες κρυφίαν ἀλληλο-
γραφίαν μετ' αὐτοῦ, τὸν ἐσυμβέλευον νὰ προσμεί-
νῃ ὀλίγον, διότι οἱ Συρακέσιοι ἐβαρύνθησαν ἤδη τὸν
πόλεμον καὶ τὸν Γύλιππον· καὶ τέλος, ὅτι ἂν αὐξήσῃ
ὀλίγοντι ἡ ἀνάγκη, εἰς ἣν ἤδη κατήντησαν, θέλει

παραδοξῆ χωρὶς συνθήκης. Ἐπειδὴ ὁ Νικίας δὲν ἐλάλει σαφέστερον, ἔτ' ἤθελε νὰ φανερώσῃ ῥητῶς τὸ πῶς ἐλάμβανε βεβαίως καὶ ἀσφαλεῖς εἰδήσεις τῶν ἐν τῇ πόλει συμβαινόντων, οἱ στρατηγοὶ ἐνόμιζον τὰς λόγους τε ὡς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δειλίας καὶ ἀργοπορίας, διὰ τὰ ἴποια πάντοτε κατηγορεῖτο. Ἐπεὶ δὲ, ἔλεγον, αἱ ἠτυχεῖσθαι τοῦ ἀργοπορίας, ἀναβολαί, δυσπισταί, καὶ δειλαὶ προφυλάξεις, δι' ὧν ἀπενέκρωσε τὴν ζωηρότητα καὶ κατέσβεσε τὴν θερμότητα τῶν στρατιωτῶν, μὴ ὀδηγῶν αὐτὰς ἀμέσως κατὰ τὴν ἐχθρῶν, ἀλλ' ἀναβάλλων τὸν ἀγῶνα, ἕως ὅτε κατεφρονήθησαν καὶ ἡδυνατίσθησαν αἱ δυνάμεις τε. Διὰ τῆτο οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἐδέχθησαν τὴν γνώμην τῆς Δημοσθένης, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Νικίας ἠναγκάσθη τελευταῖον νὰ ἐνδώσῃ.

Ὁ Δημοσθένης ἠγωνίσθη νὰ κυριεύσῃ τὸ τεῖχος τῶν Συρακυσίων, τὸ ὅποιον ἀπεμπόδιζε τὸν ἀποτεχνισμὸν τῶν Ἀθηναίων· μὴ δυναθεῖς δὲ, ἐπεχείρησε νὰ κυριεύσῃ τὰς Ἐπιπολάς νομίζων, ὅτι τότε τὸ τεῖχος ἤθελεν εἶναι εὐάλωτον. Ἐλάβεν ἐν τροφᾷς διὰ πέντε ἡμερῶν, ἐργάτας, ὄργανα καὶ πᾶν ἀναγκαῖον πρὸς διαφύλαξιν τῆτο τότε, ἀνίσως γένῃ κύριος, καὶ παρατηρήσας νύκτα, ἵνα μὴ ἴδωσιν αὐτὸν τὴν ἡμέραν ἀναβαίνοντα, ἐκινήθη μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις ἐκεῖσε συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Εὐρυμέδοντα καὶ Μένανδρον, ὁ δὲ Νικίας ἀπέμεινε φυλάττων τὸ στρατόπεδον. Αἱ τοὶ ἀνέβησαν, ὡς καὶ πρόην, κατὰ τὸ Εὐρύηλον κρυφίως, καὶ ὀρμήσαντες ἐφόνευσαν μερικὰς φύλακας, καὶ ἐκυρίευσαν τὸ πρῶτον ὄχυρῶμα. Ὁ Δημοσθένης μὲ εὐχαρισέμενος εἰς αὐτὴν τὴν νίκην, καὶ θέλων νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ ψυχρανθῇ ἡ ζέσις τῶν στρατιωτῶν, μήτε νὰ βραδύνῃ ἡ ἐκτέλεσις τῆτο σκεπῆτε, ἐχώρει εἰς τὰ

πρόσω. Ἐν τέτοις, ὁ στρατὸς τῆς πόλεως διοικήμενος ἀπὸ τὸν Γύλιππον ἐξῆλθε μὲν τῶν τεχνισμάτων, φοβέμενος δὲ τὸ τοιοῦτον ἀπροσδόκητον πόλμημα, καὶ μάλιστ' ἐν καιρῷ νυκτὸς, ἀπεδιώχθη εὐθὺς καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν. Ἀλλ' ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι θέλοντες νὰ βιάσῃσι πᾶν τὸ ἀντισημένον, καὶ φοβέμενοι μὴ βληθῆ ἄλλιν εἰς τάξιν ὁ ἐχθρὸς, εἰάν τῷ δώσῃσι καιρὸν ν' ἀναπνεύσῃ καὶ ν' ἀναλάβῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τὸν τρόμον, ἐξαίφνης ἐν τῷ περιπατεῖν ἀτάκτως ἀπύνησαν ἐν τάγμα Βοιωτῶν, οἱ ὅποιοι ἀντισηθέντες ἀνδρείως, καὶ συνδραμόντες μὲ τὰ δόρατα ἐναντία, ἀπεδιώξαν αὐτὸς κρίζοντες καὶ ἀλαλάζοντες, καὶ πολλὰς αὐτῶν κατέκοψαν. Τότε οἱ Ἀθηναῖοι κατήνησαν εἰς ταραχὴν καὶ πολλὴν ἀπορίαν, καὶ οἱ φεύγοντες ἦτο ἀπώδυν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ τὰς ἐρχομένους εἰς βοήθειαν, ἢ νομίζοντες αὐτὸς ἐχθρὸς, ἔσρεφον τὰ ὄπλα κατ' αὐτῶν, καὶ τελευταῖον, ὅλοι ἀνεμίχθησαν ἀναμῖξ, μὴ ἐμπορῶντες νὰ διακρίνωσι τὰ ἀντικείμενα καθαρῶς διὰ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ἢ ὅποια δὲν ἦτο μὲν τόσον σκοτεινὴ, ὥστε νὰ μὴ βλέπητις παντάπασιν, ἀλλ' ἔτε τόσον φωτεινὴ, ὥστε νὰ διακρίνητις τὰ ἐρώμενα καθαρῶς. Ματαίως ἐζήτην ἀναμεταξύτων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐκ τῆς πολλάκις ἐρωτᾶν τὸ σύνδημα, διὰ τῆς ὁποῖα μόνον ἐδύναντο νὰ γνωρίζωνται, καὶ μόνον ἠκέετο παράξενος βοήθησιν, τὸ ὅποιον προξένει πολλὴν ταραχὴν καὶ ἀταξίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ σύνδημα ἐγένετο γνωστὸν εἰς τὰς ἐχθρὰς, χωρὶς αὐτοὶ νὰ ἐμπορῶν νὰ μάθωσι τὸ τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὅποιοι ὄντες ὁμῶς εἰς ἓν σῶμα, δὲν εἶχον χρείαν νὰ τὰ ἐπαναλαμβάνωσιν. Ἐν τέτοις, ὅσοι ἐδιώκοντο, ἐρρίπτον ἑαυτὸς κατὰ κρημνῶν, καὶ πολλοὶ αὐτῶν πικτούντες ἐσυντριβοντο, οἱ δὲ περισσότεροι ἀπὸ τῶν, ὅσοι ἐσώθη-

σαν, ὄντες διεσπαρμένοι καὶ περιπλανώμενοι εἰς τὴν πεδιάδα καὶ εἰς τὰ δάση, ἐφονεύθησαν τὴν ἀκόλεθρον ἡμέραν ἀπὸ τὸ ἰππικὸν τῆ ἔχθρῃ. Διοχίλιοι Ἀθηναῖοι ἐφονεύθησαν ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ πολλὰ ὄπλα ἐκυριεύθησαν, τὰ ὅποια ἔρριπταν οἱ στρατιῶται κατὰ γῆς, διὰ τὴν σωθῶσιν εὐκολώτερον, πηδῶντες τὰς κρημνές. Ὁ δὲ Πύλιππος περιελθὼν μετ' ὀλίγον πάλιν τὴν Σικελίαν, ἐπέσρεψεν ἔχων πολλὴν στρατιάν, τὸ ὅποιον ἔκαμε πολλῶ περισσώτερον τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων ἀδυνατώτερα καὶ ἀνέλπισα, καὶ ὑσέρησε τὸν Νικίαν ἀπὸ πάσης ἐλπίδος εὐτυχίας. Ἐφ' οἷς καὶ τὸ εἶδημα τῶν Ἀθηναίων ἐσμικρύνετο ἤδη κατ' ὑπερβολὴν δι' ἀσθένειαν, καὶ δὲν ἀπέμενεν ἄλλο τι εἰς αὐτὸς, εἰμὴ τὸ τὴν φύγωσιν ἀπὸ τῆς νῆσον, εἰς τὴν ὁποίαν ἔπασον τόσα κακά. Ὁ Νικίας δὲν ἠναντιῶτο πλέον εἰς ταύτην τὴν ἀπίφασιν· ἐπιθυμῶν δὲ τὴν φυλάττηται μυσικὸν τὸ πρᾶγμα, παρήγγειλε κρυφίως εἰς τὸν εὐλον τὴν ἐτοιμαθῆ, διὰ τὴν μισείσῃ ὅσον τάχιστα.

Ὅτε δὲ πάντα ἠτοιμάσθησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔμελλον ἢ ἀποκλεύσωσιν (ἐπειδὴ ὁ ἔχθρὸς δὲν ὑπώπτευε ποτὲ τὸ τὴν ζητῶσιν τὴν φύγην τὸσον σπευδασικῶς), ἐξαίφνης ἔγινε περὶ τὸ μεσονύκτιον ὀλικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης. Τῆτα τὸ συμβεβηκὸς ἐθορύβησεν εἰς ἅκρον τὸν Νικίαν καὶ ὅλον τὸν στρατὸν, οἱ ὅποιοι δι' ἀγνοίαν καὶ δεισιδαιμονίαν φοβηθέντες αὐτὴν τὴν αἰφνιδίαν μεταβολὴν, καὶ ἀγνοῶντες τὴν αἰτίαν τῆς τῆς φαινομένης, ἐφοβῶντο τὰ μέλλοντα. Τότε ἠρώτησαν τὰς μάντις, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐπίσης ἀμαθεῖς, ἠύξησαν μόνον τοὺς φόβους τῶν. Συνήθεια ἦτον εἰς παρόμοια συμβεβηκὸτα ἢ ἀναβάλλωσιν τὸ ἐπιχειρήματων εἰς τρεῖς ἡμέρας. Οἱ μάντις εἶπαν, ὅτι ὤφειλον τὴν μὴ μισεύσωσιν πρὸ

τῆ νὰ παρέλθωσι τρεῖς ἐννέα ἡμέραι (ἔτοι εἶναι οἱ λόγοι τῆ Θεκυδίδε), ὁ ὁποῖος ἀριθμὸς ἦτο μυσηριώδης εἰς τὸν νῦν τῶν ἔθνων. Ὁ Νικίας, δεισιδαιμων εἰς ἄκρον καὶ λατρευτὴς αὐτῶν τῶν τυφλῶν ἐρμηνευτῶν τῆς εὐδοκίας τῶν θεῶν, εἶπεν ὅτι ἤθελε ν' ἀναμείνη τὴν ὀλόκληρον περίοδον τῆς σελήνης, καὶ νὰ μὴ κινήσῃ παρὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆ ἐπομένῃς μηνός, ὡσανεὶ δὲν ἴδε τὸν πλανήτην πολλὰ κατὰρὸν καὶ φωτεινὸν, ὅτε ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ μέρος, ὅθεν ἐσκεπάζετο καὶ ἐσκοτίζετο διὰ τὴν παρέμπτωσιν τῆς γηϊνῆς σφαίρας μεταξὺ τῆ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης.

Ἄλλ' ὅμως ὁ σκοπὸς τε ἐματαιώθη, διότι ἡ εἰδησις περὶ τῆς μελέσης ἀποπλεύσεως τῶν Ἀθηναίων διεφημίωθη εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν πόλιν, καὶ οἱ Συρακέσιοι ἀποφασίσαντες νὰ πολεμήσωσι τὴς πολιορκητὰς κατὰ γῆντα καὶ θάλασσαν, τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν προσέβαλον τὰ τεῖχη δίχα τινὸς μεγάλῃ κέρδους, τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπολέμησαν ἐκ δευτέρου, καὶ ἐπλευσαν ἐν ταύτῳ μὲ ἐβδομήκοντα καὶ ἑξὺς ναῦς ἐναντίον ὀγδοήκοντα καὶ ἑξ τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Εὐρυμέδων, ὅστις διώκει τὸ δεξιὸν τῆ Ἀθηναίων εἰς, ἐκτανθεὶς πρὸς τὴν γῆν διὰ νὰ περικλείσῃ τὴς ἐχθρὸς, πρὸξένησε μὲ τοῦτο τὸν ὄλεθρόν τε, ἐπειδὴ οἱ Συρακέσιοι νικήσαντες πρῶτον τὸ κέντρον τῶν Ἀθηναίων, ὤρμησαν ἔπειτα καὶ κατ' αὐτῆ ὄντος ἀποκεκλεισμένῃ ἀπὸ τῆ λοιπῆ εἰς, καὶ ἀναγκάσαντες αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον τῆ μεγάλῃ λιμένος, ὅστις ὀνομάζεται Δάσκων, ἐνίκησαν κατὰ κράτος, ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ Εὐρυμέδων ἀπέθανεν ἐν τῇ μάχῃ· ἔπειτα δὲ κατεδίωξαν καὶ τὰς λοιπὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὴν γῆν. Ὁ δὲ Γύλιππος, ὁ ἀρχιστράτηγος τῆ περὶ, βλέπων ὅτι αἱ νῆες τῶν Ἀθη-

ναίων κατεδιώκοντο πρὸς τὴν γῆν καὶ δὲν ἐδύναντο νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν προτέραν θέσιν, καὶ θέλων νὰ διαφθεῖρη τὴς στρατιώτας, ὅσοι ἠναγκάζοντο νὰ ἐκβῶσιν εἰς τὴν γῆν, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὴς φίλους τε περισσοτέραν ἄδειαν διὰ νὰ ἐλκύσωσι τὰς κυριευόμενας ναῦς, παρεβόηθει ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν μὲ μέρος τοῦ στρατῶ. Ἀλλ' οἱ Τυρσηνοὶ, οἱ ὅποιοι ἐβόηθον τὴς Ἀθηναίης εἰς τὴτο τὸ μέρος, ἐδίωξαν αὐτὸν εἰς τὰ ὀπίσω· καὶ ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς βοήθειαν, τὸν ἠνάγκασαν νὰ φύγῃ μετ' ὀλίγης φθορᾶς ἕως εἰς τὴν πλησίον λίμνην. Οἱ Ἀθηναῖοι διεφύλαξαν τὰς περισσοτέρας ναῦς, πλὴν δεκαοκτώ, τὰς ὁποίας ἐκυβίευσαν οἱ Συρακέσιοι φονεύσαντες τὴς ἐν αὐταῖς ἐπιβάτας. Μετὰ τὴτο, ἀπεφάσισαν οἱ Συρακέσιοι νὰ καύσωσι καὶ τὰς λοιπὰς, καὶ γεμίσαντες παλαιὸν πλοῖον μὲ φλογιστικὰς ὕλας, παρετήρησαν ἐπιτήδειον ἄνεμον, καὶ ἐμβάλλοντες πῦρ, ἀφῆκαν αὐτὸ κατὰ τὸν ἄνεμον ἐπὶ τὴς Ἀθηναίης, οἱ ὅποιοι ὅμως ἔσβεσαν τὸ πῦρ καὶ ἀπεμάκρυνον αὐτὸ τὸ πλοῖον. Μετὰ δὲ τὴτο, καὶ τὰ δύο μέρη ἔστησαν τρόπαια, οἱ μὲν Συρακέσιοι διὰ τὸν θάνατον τῆ Εὐρυμέδοντος καὶ διὰ τὴν νίκην τῆς προηγμένης ἡμέρας, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, διότι κατεδίωξαν μέρος τῆ ἐχθρῆ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἔτρεψαν τὸ ἄλλο εἰς φυγὴν. Ἀλλ' αἱ διαθέσεις τῶν δύο τέτων ἐθνῶν ἦσαν πολλὰ διαφορετικαί, ἐπειδὴ οἱ μὲν Συρακέσιοι, οἱ ὅποιοι ἦσαν εἰς ἄκραν θλίψιν διὰ τὸν ἐρχομὸν τῆ Δημοφένους, βλέποντες ἤδη ἑαυτὸς νικητὰς κατὰ θάλασσαν, ἀνέλαβον θάρρος καὶ ἐλπίδα τῆ νὰ νικήσωσι κατὰ κράτος τὸν ἐχθρὸν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι ἀπώλεσαν καὶ αὐτὸ τὸ μόνον καταφύγιον, καὶ ἐνικήθησαν εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, ἀπέβη-

λον πᾶσαν τόλμην καὶ θάρρος, καὶ μόνον ἐμελέτων ἄναχωρήσωσι.

Οἱ δὲ Συρακέσιοι, θέλοντες γὰρ ὑσερήσωσι τὴν Ἀθηναίων ἀπὸ πάσης καταφυγῆς καὶ σωτηρίας, ἔκλεισαν τὸ εἶμα τῆ μεγάλας λιμένος, ὅκτω σχεδὸν σαδίων (500 βημάτων) πλατὺ, μὲν τριήρεις τεταγμένως σαυροειδῶς καὶ μὲν ἄλλα πλοῖα σερευόμενα ἐπ' ἀγκυρῶν καὶ σιδηρῶν ἀλύσεων, καὶ ἐν ταύτῃ ἠτοίμασαν ἄλλα διὰ τὴν μάχην, ἃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐτόλμων πάλιν γὰρ ναυμαχήσωσιν. Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἴδον, ὅτι ἐκλείψαν ἔτω, συνέχθησαν οἱ ἀρχιστράτηγοι καὶ οἱ χιλίαρχοι εἰς συμβέλιον περὶ τῆ πρακτέας, καὶ βλέποντες ὅτι ἦσαν παντελῶς ἐσερημένοι τροφῶν, ἐπειδὴ ἐλπίζοντες ὥρα τῆ ὥρα γὰρ μισεύσωσι, παρήγγειλαν εἰς τὴν Καταναίαν γὰρ μὴ φέρωσι τροφῆς, καὶ ὅτι, εἰ δὲν γένωσι κύριοι τῆς θαλάσσης, δὲν ἐδύναντο ἀλλοχόθεν γὰρ λάβωσιν, ἀπεφάσισαν γὰρ ναυμαχήσωσι, καὶ ἔκριναν εὐλογον γὰρ παραιτήσωσι τὸ παλαιὸν στρατόπεδον καὶ τὰ τείχη, καὶ γὰρ ὀχυρωθῶσιν εἰς τὸν αἰγιαλὸν πλησίον τῶν νηῶν ὅσον τὸ δυνατόν στενότερα, διαγοόμενοι γὰρ ἀφήσωσιν ἐκεῖ ὀλίγας στρατιώτας πρὸς φύλαξιν τῶν σκευῶν καὶ τῶν ἀρρώστων, καὶ γὰρ πολεμήσωσι μὲν τὴν λοιπὴν εἰς τὰ ἐναπολειφθέντα πλοῖα, καὶ εἰ μὲν νικήσωσι, γὰρ πλεύσωσιν εἰς τὴν Κατάνην, εἰδεμὴ, γὰρ καύσωσι τὰ πλοῖα, καὶ γὰρ πορευθῶσι περὶ εἰς τὴν πλησιεστάτην πόλιν τῶν συμμάχων.

Μετὰ ταύτην τὴν ἀπόφασιν, ὁ Νικίας ἐπλήρωσε παρευθὺς ἑκατὸν καὶ δέκα τριήρεις (ἐπειδὴ αἱ ἄλλαι δὲν εἶχον πλέον κωπία) μὲν τὴν ἐκλεκτὴν τῶν περὶ τὴν παρατάξας τὸ λοιπὸν στρατεύμα, μάλιστα δὲ τὴν ταξίτας, παρὰ τὴν θαλάσσαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι

ἐφοβῆντο καθ' ὑπερβολὴν τὴν ἀκμὴν τῶν προῶν τῶν Συρακυσίων νηῶν, ὁ Νικίας ἔκαμε σιδηρᾶς χεῖρας διὰ νὰ τὰς πιάνωσι, καὶ νὰ σμικρύνωσι τὴν ὀρμὴν τῶν προῶν, καὶ νὰ ἔρχωνται αὐτοὶ παρευδὺς εἰς χεῖρας, ὡσὰν νὰ ἦσαν εἰς τὴν ξηρὰν. Οἱ ἐχθροὶ ἐννοῶντες τῆτο, ἐσκέπασαν τὰς πρῶρας καὶ τὸ ἄνωθεν μέρος τῶν νηῶν μὲ βύρσας (πετζία), διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σιδηρῶν ὀργάνων. Οἱ στρατηγοὶ ἐκατέρωθεν εὕρισκόμενοι ἤδη εἰς κρίσιμον περίστασιν, παρεδάρζονον τὰς στρατιᾶτας μὲ τὴν ἐνδεχομένην εὐγλωττίαν, παριστῶντες, ὅτι αὕτη ἡ μάχη ἔμελλε νὰ κρίνη ἔ μόνον περὶ ζωῆς καὶ ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τύχης τῆς πατρίδος.

Ἡ μάχη ἐχρημάτισε πολλὰ φρικτὴ καὶ αἱματώδης. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐλθόντες εἰς τὸ σῶμα τῆς λιμένος, ἐκυρίευσαν μὲν εὐκόλως τὰ πλοῖα, ὅσα ἐφύλαττον τὴν εἴσοδον· ὅτε δὲ ἠθέλησαν νὰ λύσωσι τὴν ἄλυσον τῶν λοιπῶν, διὰ νὰ ἔχον ἐλευθέραν τὴν ἐξοδον, ὁ ἐχθρὸς ἔδραμεν ἀφ' ὅλα τὰ μέρη· καὶ ἐπειδὴ συνέπιπτον ὡς διακόσια πλοῖα πανταχόθεν εἰς σενώτατον τόπον, μεγάλη ἦν, ὡς εἰκὸς, ἡ σύγχυσις, καὶ τὰ πλοῖα δὲν ἐδύναντο νὰ πλέωσιν εὐκόλως μήτ' ἔμπροσθεν, μήτ' ὀπισθεν, οὔτε νὰ περιπλεύσωσι, διὰ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν συμπλοκὴν. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν αἱ πρῶραι τῶν νηῶν δὲν ἐχρησίμευσαν πολὺ, οἱ δὲ κτύποι καὶ αἱ προτβολαὶ ἐγίνοντο συχναὶ καὶ σφοδραί. Οἱ Ἀθηναῖοι κατεκτυπῆντο σωρηδὸν ἀπὸ πολλὰ λιθάρια, τὰ ὅποια πάντοτε πρὸξένον βλάβην, ὅθεν καὶ ἂν ἐρρίπτοντο· αὐτοὶ δὲ ἐφυλάττοντο μόνον ρίπτοντες ἀκόντια καὶ τόξα, χωρὶς νὰ ἐπιτύχωσιν ὡς τὰ πολλὰ διὰ τὴν κίνησιν τῶν νηῶν καὶ τὸν κλονισμόν τῆς θαλάσσης, ὡσεὶ τὰ πε-

ρισσότερα αὐτῶν ἔκαμον πολλὰ ὀλίγην ἐνέργειαν. Ὁ
 δὲ συμβελεύσας εἰς τῆτο τοῖς Συρακείοις ἦν ὁ κυ-
 βερνήτης Ἀρίων. Μετὰ ταύτας τὰς προσβολὰς, οἱ
 βαρέως ὠπλισμένοι στρατιῶται ἠγωνίζοντο νὰ ἔμβωσιν
 εἰς τὰ πολέμια πλοῖα καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας,
 ὥστε πολλάκις, ἐν ᾧ αὐτοὶ ἀνέβαινον ἀφ' ἐνὸς μέρους, οἱ
 ἄλλοι εἰσέβαινον εἰς τὰ ἰδικά των ἀπὸ τ' ἄλλο, καὶ
 δύο ἢ καὶ τρία πλοῖα συνήρτηντο περιπεπλεγμένα ὁμῶς,
 τὰ ὅποῖον πρῆξένει μεγάλην σύγχυσιν καὶ ἐμπόδιον.
 πρὸς δὲ τέτοις, ἐξ αἰτίας τῆς κτύπε τῶν συμπίπτου-
 σῶν νηῶν καὶ τῶν διαφόρων φωνῶν τῶν νικούντων καὶ νι-
 κωμένων, δὲν ἠκούοντο αἱ προσαγαὶ τῶν στρατηγῶν καὶ
 ἀξιαματικῶν. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐζήτεον νὰ περάσωσι δυ-
 νασικῶς, διὰ νὰ ἐπιστρέψωσι σῶσι εἰς τὴν πατρίδα, οἱ
 δὲ Συρακέσιοι ἠγωνίζοντο νὰ τὲς ἐμποδίσωσιν, διὰ νὰ
 λάβωσι τελείαν καὶ ἔνδοξον νίκην. Οἱ δύο στρατοὶ, οἱ
 ὅποιοι ἦσαν εἰς παράταξιν ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον μέρος
 τῆς αἰγιαλῆς, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, ὅσοι ἔδραμον
 ἐπὶ τὰ τείχη, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι γονυπετῶντες ἐν τοῖς
 ναοῖς ἐδέοντο ὑπὲρ τῶν συμπολιτῶν, ἔβλεπον σαφῶς,
 ὄντες ὀλίγον μακρὴν ἀπὸ τῶν νηῶν, τὰ γινόμενα, καὶ ἐ-
 θεώρεον τὴν μάχην ὡς ἀπὸ ἀμφιθέατρον, μὲν μέγαλον
 ὄμως φόβον καὶ τρόμον· ἐπειδὴ προσέχοντες καὶ τρέ-
 μοντες εἰς πᾶσαν κίνησιν καὶ μεταβολήν, ἐδείκνυον ἄκραν
 συμπάθειαν, φόβον ἢ ἐλπίδα, λύπην ἢ χαρὰν, μὲν
 διαφόρους βοᾶς καὶ χειρονομίας, ἐκτείνοντες τὰς χεῖρας
 ποτὲ μὲν πρὸς τὲς πολεμῶντας, διὰ νὰ τὲς θάρσύνω-
 σι, ποτὲ δὲ πρὸς τὸν ἔρανόν, ἐπικαλέμενοι τὴν ἐξ
 ὕψους βοήθειαν καὶ ἀντίληψιν. Ἐν συντόμῳ, μετὰ μα-
 κρὰν μάχην καὶ ἀνδρικήν ἀντίστασιν, ὁ τῶν Ἀθηναίων στό-
 λος ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ κετεδιώχθη πρὸς τὰ ξηρά.

Τότε οἱ Συρακέσιοι, οἱ μακρόθεν θεωταὶ ταύτης τῆς νίκης, ἀνήγγειλαν αὐτὴν εἰς ὅλην τὴν πόλιν μὲ πάγκοινον φωνὴν ἀγαλλιᾶσεως. Οἱ νικηταί, ὄντες ἤδη κύριοι τῆς θαλάσσης, ἐπλευσαν μὲ ἕριον ἄνεμον πρὸς τὰς Συρακέσας, καὶ ἔστησαν τρόπαιον. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν παρόντων κακῶν ἀπογνωσθέντες, δὲν ἐφρόντιζαν ἔτε σὺ ζιτήτωσι τὲς νεκρῆς, διὰ νὰ τὲς θάψωσι κατ' ἀξίαν.

Δύο μέσα ἀπέμειναν ἤδη εἰς τὲς Ἀθηναίους, ἦτοι νὰ διατιμάωσι καὶ ἐκ δευτέρου νὰ περάσων, διὰ τὸ ὅποιον εἶχον ἱκανὰ πλοῖα καὶ στρατιώτας, ἢ ν' ἀναχωρήσωσι διαξήρως ἀφίροντες τὸν σῶλον εἰς τὲς ἐχθρῆς. Οἱ Δημοκρίτης ἐπρόβαλε τὸ πρῶτον· ἀλλ' οἱ ναῦται, ὅσοι πεφοβισμένοι, δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπακέσων, μὴ νομίζοντες ἑαυτὲς ἱκανὲς νὰ ὑπομείνωσι καὶ δευτέραν μάχην. Ὅθεν ἀποφασίσαντες τὸ δεύτερον, ἠτοιμάζοντο νὰ μισεύσων διὰ νυκτός, διὰ νὰ κρίψωσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν τὴν ἀναχώρησιν τῆ στρατῆ. Ἀλλ' Ἐρμοκράτης ὁ Συρακέσιος ὑπονοήσας τὸν σκοπὸν τῶν Ἀθηναίων, συνείδε μὲν, ὅτι ἦτον ἀναγκαιότατον νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ φύγῃ τόσον πολυήριθμον στρατευμα, τὸ ὅποιον ἐδύνατο νὰ καθίσῃ πε εἰς τὴν Σικελίαν καὶ ἐκεῖθε ν' ἀνανεώσῃ τὸν πόλεμον, βλέπων δὲ, ὅτι οἱ Συρακέσιοι ἦσαν τότε βεβυδισμένοι ἐν πότοις καὶ θυσίαις, καὶ ἐφρόντιζον μόνον ν' ἀναπαυθῶσιν ἀπὸ τὲς κόπες τῆς μάχης, καὶ μάλιστα νὰ ἐορτάσωσι τὴν τότε λαχῶσαν ἐορτὴν τῶν Ἡρακλείων, καὶ ὅτι δὲν ἠθελε δυνηθῆ ποτε βιαίως εἴτε διὰ πειθῆς νὰ τὲς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὰς ἡδονὰς, καὶ νὰ τὲς καταπέιτῃ νὰ πιάσωσι τὰ ὄπλα πρὸς ἐπιδιώξιν τῆ ἐχθρῆ, διενόησῃ τὸ ἀκόλυθον στρατήγημα. Ὅτε συνεσκόταζε, σέλλει πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ὀλίγες ἰπ-

πέας, οἱ ὅποιοι ἐφαίνοντο φίλοι αὐτῶν καὶ ἔκραζον, εἶπατε γὰρ Νικία νὰ μὴ μισεύσῃ ὡς αὐρίου, ὅτι οἱ Συρακῆσιν φυλάττεσιν ἄλλας γὰρ ὁδοὺς ἐνεδρεύουσαι. Οἱ Νικίας ἀκέσας ταύτην τὴν ψευδῆ εἶδυσιν ἠπατήθη, καὶ δὲν ἐκινήθη μήτε τὴν ἐπαύριον, διὰ νὰ ἔχωσιν οἱ στρατιῶται περισσότερον καιρὸν νὰ ἐτοιμασῶσι πρὸς τὴν ἀναχώρησιν, καὶ τὰ μὲν ἀναγκαῖα νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν, τὰ δὲ λοιπὰ ὕ ἀφήσωσιν αὐτῶν.

Ἐχόντες ἔν οἱ Συρακῆσιν ἀρκετὸν καιρὸν, κατέλαβον τὸ ἀκίλευτον πρῶτ' τὰς δυσδιαβάτες παρῖδες, καὶ ἀποτειχίσαντες τὰς διαβάσεις τῶν ποταμῶν, ἀπέκοψαν τὰς γεφύρας καὶ διέταξαν ἰππικὰ τάγματα σκοπιάδην εἰς τὴν πεδιάδα, ὡς εὖ δὲν ἀπέμεινεν εἰς τὴν Ἀθηναίῃς ἐδὲ εἰς τόπος, ὅθεν ἐδύνοντο νὰ περάσωσιν ἀμαχητί. Οὗτοι ἐμίτευσαν τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν μάχην, καὶ διανοῶντο ὕ ἀναχωρήσειν εἰς τὴν Κατάνην. Ὅλος ὁ στρατὸς εὕρισκετο εἰς Θλίψιν ἀνεκδιήγητον, βλέποντες τόσους ἀνδρώπες, ἄλλες μὲν νεκρὰς, ἄλλες δὲ ἀποθνήσκοντας, ἀπὸ τῶν ὁποίων οἱ μὲν κατελείποντο εἰς βορὰν τῶν Θηρίων, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὴν σκληρότητα τῆ ἐχθρῆ. Οἱ ἄρρώστοι καὶ οἱ πληγωμένοι παρεκάλειν μετὰ θερμῶν δακρύων νὰ τὴν λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν, καὶ κρατῶντες αὐτὴς ἀπὸ τὰ φορέματα, ὅταν ἐμελλεν νὰ κινήθωσιν, ἐσύροντο ἐξωπίσω αὐτῶν ὅσον ἐδύναντο μακρὰν, καὶ ὅτε τὴν ἔλειπον αἱ δυνάμεις, κατέφευγον εἰς δάκρυα καὶ σεναγμὸς καὶ κατάρας, καὶ ὑψέντες πρὸς τὸν ἔρανὸν λυπηρὰς κραυγὰς μετὰ φωνὴν κλαίεσαν καὶ ἀδύνατον, ἐπεκαλῶντο τὴν θεὸν καὶ ἀνδρώπες ἐναντίον τῆς ἀπανθρωπίας τῶν, ὡς ἐὶν ἠέοντο ἀπανταχόθεν ὄδυρμοὶ καὶ θρήνοι.

Ἡ κατάστασις τῆ στρατῆ ὅλα ἦτον ἐδὲν ἤττον ἀξιοφρήνητος. Ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν περίλυποι καὶ κατηφείς, καὶ κατετήκοντο ἀπ' ὀργὴν καὶ λύσσαν, ὅταν ἐφαντάζοντο τὴν ἐκ τῆς προτέρας λαμπρότητος ἔκπτωσιν, τὴν ἐσχάτην ἀθλιότητά των, καὶ τὰ ἀφεύκτως προσδοκώμενα κακὰ, καὶ μάλιστα συγκρίνοντες τὴν πρόην θριαμβευτικὴν παρρησίαν, ὅταν ἐμίσεισαν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας συντροφευμένοι ἀπὸ προσφωνήσεις καὶ εὐλογίας ὅλα τῆ δῆμο, μετὰ τὴν παρεῖσαν ἀτιμὸν φυγὴν συνωδευμένην καὶ ἀπὸ τὰς κραυγὰς καὶ κατάρας τῶν συγγενῶν καὶ συμπολιτῶν.

Τὸ δὲ πλέον ἀξιοσυμπάθητον καὶ οἰκτρότατον θέαμα ἦν ὁ Νικίας, ὅστις ἦτον ἡδυνατισμένος καὶ κατατρυχωμένος ἀπὸ πολυχρόνιον ἀσθένειαν, ὑσερημένος ἀπὸ τῶν ἀναγκαιστάτων πραγμάτων τότε, ὅτε μάλιστα χρεῖαν εἶχε διὰ τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς ἀρρώστιας τε, καὶ βασανιζόμενος ἀπὸ τὴν πόνον ἢ μόνον ἑαυτῆ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, διὰ τὴν ὁποῖα ἐπόνει πάντοτε ἢ ψυχῆτε. Οὗτος ὅμως ὁ μέγας ἀνὴρ καταπατῶν ὅλα τὰ κακὰ, ἐφρόντιζε μόνον νὰ παρηγορῆ ὅσον κάλλιστα τὴν στρατιώτας, καὶ νὰ ἐμπνέῃ θάρρος καὶ ἐλπίδα, παριππεύων καὶ φωνάζων, ὅτι αὐτοὶ εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας, ὅτι ἄλλα στρατεύματα διέφυγον μεγαλύτερας κινδύνους, ὅτι δὲν ὤφειλον νὰ μέμφωνται ἑαυτοὺς, μηδὲ νὰ πικραίνωνται ὑπέρμετρα ἐπὶ συμφοραῖς, εἰς ἃς αὐτοὶ δὲν ἦσαν αἰτίοι, ὅτι εἰάν ἡδίκησαν ποτὲ κανένα θεόν, ἐτιμωρήθησαν βέβαια μετὰ τόσας δυστυχίας ἰκανῶς, ὅτι ἢ τύχη, ἢ τόσον καιρὸν βοηθὸς τῆ ἐχθρῆ, ἔπρεπε τελευταῖον νὰ παύσῃ ἐναντίως φερομένη, καὶ ὅτι αὐτοὶ ὄντες ἀδρεῖοι καὶ πολυάριθμοι (περὶ τὴν 40,000). ἦσαν ἔτι φοβεροὶ καὶ δὲν ἐφοβῶντο νὰ ἴδωσι

θῆ Σικελιώτις πέλις νὰ βασίση τὴν ὀρμήντων, ἢ νὰ τὲς ἐμποδίση νὰ κατοικήσεν ὅπε ἂν ἀρέση αὐτοῖς, μόνον δὲ νὰ ἐπιμελῆται καθεὶς τὴν ἀσφάλειάν τε, καὶ νὰ περιπατῆ εὐτάκτως, ἐπειδὴ μὲ φρόνιμον καὶ τολμηρὰν ἀναχώρησιν, τὸ μόνον καταφύγιον, ὅχι μόνον ἡμῶν νὰ σώσωσιν ἑαυτοὺς, ἀλλὰ καὶ τὴν πατρίδα νὰ διατηρήσωσι, καὶ τὴν προτέραν αὐτῆς δύναμιν νὰ ἐπανορθώσωσι.

Οὗ στρατός περιεπάτει διαμεμερισμένος εἰς δύο μέρη καὶ εἰς σχῆμα τετράγωνον ὡς φάλαγγξ, τὸ μὲν πρῶτον διοικέμενον ὑπὸ τῆ Νικίᾳ, τὸ δὲ δεύτερον ὑπὸ τῆ Δημοφένους· τὰ δὲ σκεύη ἦσαν ἐν τῷ κέντρῳ. Ὅταν ἤλθον εἰς τὸν Ἄνακον ποταμὸν, ἐβιάσαντο τὴν διάβασιν· ἐπειτα δὲ ἐκτυπήθησαν ἀπὸ τὸ ἵππικὸν καὶ ἀπὸ τὲς τοξότας, οἱ ὅποιοι ἠνώχλων αὐτοὺς ἀκαταπαύτως τοξεύοντες διὰ πολλῶν ἡμερῶν κατὰ διαδοχὴν, ὥστε καθεὶς πόρος ἐφυλάττετο ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠναγκάζοντο νὰ κυριεύσωσι μὲ τὰ ὄπλα πᾶσαν σπιθαμὴν τῆς πορείας των. Οἱ Συρακῆσιοι δὲν ἐτόλμων ν' ἀντισταθῶσι κατὰ πρόσωπον εἰς στρατεύμα, τὸ ὅποιον ὁ ἀπελπισμὸς μόνος ἐδύνατο νὰ κάμη ἀνίκητον, ἀλλ' ὅτε μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπρόσφερον τὴν μάχην, ἐκεῖνοι ἀπέφευγον, ὅτε δὲ ἐξηκολόθουν τὸν δρόμον, ἐκεῖνοι πάλιν προχωρῶντες ὥρμην ἐξόπιωθεν. Οὗ Δημοφένους καὶ Γύλιππος ὀρώντες τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῆ στρατεύματος διὰ τε τὴν ἄκραν σπάνιν τῶν ἐπιτηδείων καὶ διὰ τὴν πληθύν τῶν πληγωμένων, ἀπεφάσισαν ν' ἀναχωρήσωσι παρὰ τὴν θάλασσαν δι' ἄλλης ὁδὸ πάντη διαφόρῃ ἀπὸ τῆς παρέσης, καὶ νὰ κινήθωσι κατ' εὐθείαν εἰς Καμαρίναν καὶ Γέλαν, ἔχλι δὲ (καθὼς ἀπεφάσισαν κατὰ πρῶτον) εἰς τὴν Κατάνην. Διὸ καύσαντες πολλὰς πυρᾶς, ἀνεχώρησαν διὰ νυκτὸς μὲ μεγάλην